

UJEDINJENE NACIJE

Generalna skupština

Distr.
GENERAL

A/RES/53/144
8. mart 1999

Pedeset i treće zasjedanje
Tačka 110 (b) dnevnog reda

BOSANSKI JEZIK

REZOLUCIJA KOJU JE USVOJILA GENERALNA SKUPŠTINA

[po izveštaju Treće komisije (A/53/625/Add.2)]

53/144. Deklaracija o pravima i odgovornostima pojedinaca, grupa i državnih organa o unapređivanju i zaštiti univerzalno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda

Generalna skupština,

Potvrđujući značaj pridržavanja ciljeva i principa Povelje Ujedinjenih nacija za unapređivanje i zaštitu svih ljudskih prava i osnovnih sloboda za sve osobe u svim zemljama svijeta,

Uzimajući u obzir rezoluciju Komisije za ljudska prava 1998/7 od 3. aprila 1998,¹ u kojoj je Komisija odobrila tekst nacrtu rezolucije o pravima i odgovornostima pojedinaca, grupa, i državnih organa u unapređivanju i zaštiti univerzalno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda,

Takođe uzimajući u obzir rezoluciju Ekonomskog i socijalnog vijeća 1998/33 od 30. jula 1998. u kojoj je Vijeće preporučilo Generalnoj skupštini usvajanje nacrtu deklaracije,

¹ Vidi Službeni izvještaj Ekonomskog i socijalnog Vijeća, 1988, dopuna br.3(E/1998/23), poglavlje. II, dio A.

Svijesna značaja koje usvajanje nacrtu rezolucije ima u kontekstu pedesete godišnjice Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima,²

1. *Usvaja* Deklaraciju o pravima i odgovornostima pojedinaca, grupa, i državnih organa u unapređivanju i zaštiti univerzalno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, pripojenih postojećoj rezoluciji;
2. *Poziva* vlade, organe i organizacije sistema Ujedinjenih nacija i međuvladine i nevladine organizacije da povećaju napore u širenju Deklaracije i njenom poštivanju i razumevanju i zahtijeva od Generalnog sekretara da uvrsti tekst Deklaracije u sledeće izdanje *Ljudskih prava: Trenutno važeći međunarodni pravni instrumenti*.

*85. Plenarna skupština
9. decembar 1998.*

ANEKS

Deklaracija o pravima i odgovornostima pojedinaca, grupa i državnih organa u unapređivanju i zaštiti univerzalno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda

Generalna skupština,

Potvrđujući značaj pridržavanja ciljeva i principa Povelje Ujedinjenih nacija za unapređivanje i zaštitu svih ljudskih prava i osnovnih sloboda za sve osobe u svim zemljama svijeta,

Potvrđujući takođe značaj Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima³ i Međunarodnih sporazuma o ljudskim pravima⁴ kao osnovnih elemenata međunarodnih napora u unapređivanju univerzalnog poštivanja i pridržavanja ljudskih prava i osnovnih sloboda i značaj drugih dokumenata o ljudskim pravima koji su usvojeni u okviru sistema Ujedinjenih nacija, kao i onih na regionalnom nivou,

Naglašavajući da svi članovi međunarodne zajednice treba da ispune, zajedno i odvojeno, svoju svečanu obavezu unapređivanja i podsticanja ljudskih prava i osnovnih sloboda za sve, bez razlika bilo koje vrste, uključujući razlike zasnovane na rasi, boji kože, polu, jeziku, religiji, političkom ili bilo kom drugom uvjerenju, nacionalnom ili društvenom porijeklu, imovini, rođenju ili nekom drugom svojstvu, i potvrđujući poseban značaj

² Rezolucija 217 A (III)

³ Rezolucija 217 A (III).

⁴ Rezolucija 2200A (XXI), anex

uspostavljanja međunarodne saradnje u ispunjavanju ove obaveze, u skladu sa Poveljom,

Priznajući važnu ulogu međunarodne saradnje i dragocjenog doprinosa rada pojedinaca, grupa i udruženja u stvarnoj eliminaciji svih kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda naroda i pojedinaca, u vezi sa masovnim, očiglednim i sistematskim kršenjima poput onih koja su proistekla iz aparthejda, svih oblika rasne diskriminacije, kolonijalizma, strane dominacije ili okupacije, agresije ili prijetnji nacionalnoj suverenosti, nacionalnom jedinstvu ili teritorijalnom integritetu i odbijanja da se priznaju prava naroda na samoopredeljenje i pravo svakog naroda da sprovodi punu suverenost nad svojim bogatstvom i prirodnim resursima,

Priznajući vezu između međunarodnog mira i bezbjednosti i uživanja ljudskih prava i osnovnih sloboda i imajući na umu da odsustvo međunarodnog mira i bezbednosti ne odobrava nepoštovanje istih,

Ponovo naglašavajući da su sva ljudska prava i osnovne slobode univerzalne, nedjeljive, međuzavisne i međusobno povezane i da moraju biti unapređivane i primjenjivane na pravičan i nepristrasan način, bez predrasuda u sprovođenju svakog od prava i sloboda,

Naglašavajući da glavna odgovornost i obaveza za unapređivanje i zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda pripada državi,

Priznajući pravo i odgovornost pojedinaca, grupa i udruženja u unapređivanju poštovanja i širenja znanja o ljudskim pravima i osnovnim slobodama na nacionalnom i međunarodnom nivou,

Proglašava:

Član 1

Svako ima pravo da pojedinačno i zajedno sa drugima, unapređuje i zalaže se za zaštitu i ostvarivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Član 2

1. Svaka država ima najveću odgovornost i obavezu u zaštiti i sprovođenju svih ljudskih prava i osnovnih sloboda, *inter alia*, primjenom onih koraka koji su nužni da se stvore svi neophodni uslovi u društvenoj, ekonomskoj, političkoj i ostalim oblastima, kao i neophodnih zakonskih garancija kojima bi se osiguralo da su sve osobe, pojedinačno i zajedno sa drugima, a koje su

pod njenom jurisdikcijom, u mogućnosti da uživaju sva prava i slobode u praksi.

2. Svaka država će primjeniti sve zakonodavne, administrativne i druge korake koji su nužni da bi se osigurala stvarna garancija prava i sloboda pomenutih u aktuelnoj deklaraciji.

Član 3

Domaći zakon koji je u skladu sa Poveljom Ujedinjenih nacija i ostalim međunarodnim obavezama države u oblasti ljudskih prava i osnovnih sloboda je zakonski okvir u kojem ljudska prava i osnovne slobode treba sprovesti i uživati ih i u kojem treba sprovesti sve aktivnosti koje su pomenute u aktuelnoj Deklaraciji za unapređivanje, zaštitu i praktično ostvarivanje tih prava i sloboda.

Član 4

Ništa se u aktuelnoj deklaraciji ne može tumačiti kao odstupanje ili protivriječnost ciljevima i principima Povelje Ujedinjenih nacija ili kao restrikcija ili izbjegavanje odredaba Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima², Međunarodnih sporazuma o ljudskim pravima i drugih međunarodnih dokumenata i obaveza koje su primjenjive u ovoj oblasti.

Član 5

U cilju unapređenja i zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda svako ima pravo, pojedinačno i zajedno sa drugima, na nacionalnom i međunarodnom nivou:

- (a) Da se sastane i okupi na miran način;
- (b) Da oformi, pridruži se i učestvuje u nevladinim organizacijama, udruženjima i grupama;
- (c) Da komunicira sa nevladinim i međuvladinim organizacijama.

Član 6

Svako ima pravo, pojedinačno i zajedno sa drugima:

- (a) Da zna, traži, pribavi, primi i posjeduje sve informacije o svim ljudskim pravima i osnovnim slobodama, uključujući pristup infomacijama kako se ta prava i slobode ostvaruju u domaćem zakonodavnom, sudskom i administrativnim sistemu;

(b) Da, kao što je predviđeno ljudskim pravima i drugim primenjivim međunarodnim dokumentima, slobodno objavljuje, saopštava i širi među drugim ljudima stavove, informacije i znanje o svim ljudskim pravima i osnovnim slobodama;

(c) Da proučava, raspravlja, stiče i brani svoja uvjerenja o pridržavanju, i zakonski i u praksi, o svim ljudskim pravima i osnovnim slobodama i da putem ovih i drugih odgovarajućih sredstava, skrene pažnju javnosti na ta pitanja.

Član 7

Svako ima pravo, pojedinačno i zajedno sa drugima, da razvija i raspravlja o novim idejama i principima ljudskih prava i da zagovara njihovo prihvatanje.

Član 8

1. Svako ima pravo, pojedinačno i zajedno sa drugima, da ima efikasan pristup, koji nije zasnovan na nekoj diskriminatorskoj osnovi, učešće u upravljanju svojom zemljom i u vođenju javnih poslova.
2. Ovo uključuje, *inter alia*, pravo, pojedinačno i zajedno sa drugima, da se podnose prijedlozi za poboljšanje rada vladinih tijela i organa i organizacija koje se bave kritikovanjem vođenja javnih poslova i da se skrene pažnja na bilo koji aspekt njihovog rada koji može sputavati i spriječavati unapređenje, zaštitu i ostvarivanje ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Član 9

1. U sprovođenju ljudskih prava i osnovnih sloboda, uključujući unapređenje i zaštitu ljudskih prava pomenutih u aktuелnoj deklaraciji, svako ima pravo da, pojedinačno i zajedno sa drugima, ima koristi od djelotvornog pravnog lijeka i da bude zaštićen od kršenja tih prava.
2. U tom cilju, svako čija su prava ili slobode navodno prekršena, bilo lično, bilo kroz zakonski ovlašteno zastupanje, ima pravo na žalbu i brzo preispitivanje žalbe na javnom saslušanju pred nezavisnom, nepristrasnom i nadležnom sudskom ili nekom drugom vlašću utvrđenom zakonom i pravo da dobije od takve vlasti odluku u skladu sa zakonom koja obezbeđuje kompenzaciju, uključujući propisanu nadoknadu, tamo gde je došlo do kršenja prava i slobode te osobe, kao i sprovođenje konačne odluke i nadoknade, sve pomenuto bez nepotrebnog odlaganja.
3. U tom istom cilju, svako ima pravo, pojedinačno i zajedno sa drugima, *inter alia*:

(a) Da se žali zbog politike i postupaka pojedinačnih službenih lica i vladinih tela s obzirom na kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda, peticijom ili drugim odgovarajućim sredstvima nadležnim domaćim sudskim, administrativnim ili zakonodavnim vlastima ili bilo kojoj drugoj nadležnoj vlasti predviđenoj zakonskim sistemom države, što bi trebalo da ispostavi njihovu odluku bez nepotrebnog odlaganja;

(b) Da prisustvuje javnim raspravama, sudskim postupcima i suđenjima da bi oformili mišljenje o njihovoj saglasnosti sa nacionalnim zakonom i primjenjivim međunarodnim obavezama i dužnostima;

(c) Da ponudi i obezbijedi stručnu, kvalifikovanu pravnu pomoć ili drugi relevantan savjet i pomoć u odbrani ljudskih prava i osnovnih sloboda.

4. U istom cilju, i u saglasnosti sa primjenjivim međunarodnim dokumentima i procedurama, svako ima pravo, pojedinačno i zajedno sa drugima, na neometan pristup i komunikaciju sa međunarodnim tijelima sa opštom ili posebnom nadležnošću u svrhu dostavljanja i razmatranja zvaničnih poruka po pitanjima ljudskih prava i osnovnih sloboda.

5. Država mora sprovesti brzu i nepristrasnu istragu ili mora obezbediti da do istrage dođe kad god postoji razumna osnova za smatranje da je bilo kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda na bilo kom dijelu teritorije pod njenom jurisdikcijom.

Član 10

Niko ne smije da učestvuje, činjenjem ili nečinjenjem, u kršenju ljudskih prava i osnovnih sloboda i niko ne smije da bude podvrgnut kazni ili neprijateljskom postupku bilo koje vrste zbog odbijanja da se to učini.

Član 11

Svako ima pravo, pojedinačno i zajedno sa drugima, da se na zakonit način bavi svojim zanimanjem ili profesijom. Svako/a čije zanimanje, kao posljedicu ima mogućnost da se utiče na ljudsko dostojanstvo, ljudska prava i osnovne slobode drugih treba da poštuje ta prava i slobode i pridržava se relevantnih nacionalnih i međunarodnih standarda stručnog i profesionalnog ponašanja ili etike.

Član 12

1. Svako ima pravo, pojedinačno i zajedno sa drugima, da učestvuje u miroljubivim aktivnostima protiv kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda.

2. Država mora preduzeti sve neophodne mjere da, preko nadležnih vlasti,

osigura zaštitu svih, pojedinačno i zajedno sa drugima, zaštitu od bilo kog nasilja, prijetnji, odmazde, *de facto* ili *de jure* neprijateljske diskriminacije, pritiska ili bilo koje druge proizvoljne radnje koja je posljedica njegovog ili njenog legitimnog ostvarivanja prava pomenutih u aktuelnoj deklaraciji.

3. U tom smislu, svako ima pravo, pojedinačno i zajedno sa drugima, da bude uspješno zaštićen u okviru nacionalnog zakona za reagovanje i protivljenje, miroljubivim sredstvima, aktivnostima i postupcima, uključujući tu i one nastale propustom, a koje se mogu pripisati državama, koje dovode do kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i činovima nasilja koje sprovode grupe ili pojedinci i koji utiču na uživanje ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Član 13

Svako ima pravo, pojedinačno i zajedno sa drugima, da traži, prima i koristi resurse izričito za svrhu unapređenja i zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda miroljubivim sredstvima, a shodno članu 3 aktuelne deklaracije.

Član 14

1. Država ima odgovornost da preduzme zakonodavne, pravosudne, administrativne i druge primjerene mjere za unapređenje razumijevanja građanskih, političkih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava kod svih osoba pod njenom jurisdikcijom.

2. Takve mjere uključuju, *inter alia* :

(a) Objavljivanje i široku dostupnost primjenjivih nacionalnih zakona i propisa i primenjivih osnovnih međunarodnih dokumenata o ljudskim pravima;

(b) Potpun i ravnopravan pristup međunarodnim dokumentima u oblasti ljudskih prava, uključujući periodične izveštaje države tjelima osnovanim putem međunarodnih sporazuma o ljudskim pravima kojih je ona potpisnica, kao i sažete zapisnike rasprava i zvaničnih izveštaja tih tijela.

3. Država mora da obezbijedi i podrži, gde je to primjereno, stvaranje i razvoj daljih nacionalnih ustanova za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda na cjelokupnoj teritoriji pod svojom jurisdikcijom, bez obzira na to da li su u pitanju ombudsmani, komisije za ljudska prava ili neki drugi oblik nacionalne ustanove.

Član 15

Država ima odgovornost da unaprijedi i olakša nastavu o ljudskim pravima i osnovnim slobodama na svim nivoima obrazovanja i da obezbijedi da odgovorni za obučavanje advokata, službenih lica zaduženih za sprovođenje zakona, osoblja u oružanim snagama i osoba na javnim funkcijama uključujući odgovarajuće elemente nastave o ljudskim pravima u okviru programa za obučavanje.

Član 16

Pojedinci, nevladine organizacije i relevantne ustanove imaju važnu ulogu u osviješćivanju javnosti po pitanjima vezanim za sva ljudska prava i osnovne slobode kroz aktivnosti kao što su obrazovanje, obučavanje i istraživanje u ovim oblastima da bi se dalje povećalo, *inter alia*, razumevanje, tolerancija, mir i prijateljski odnosi između naroda i između svih rasnih i religijskih grupa, imajući u vidu različite pozadine društava i zajednica u kojima oni obavljaju svoje aktivnosti.

Član 17

U ostvarivanju prava i sloboda pomenutih u aktuelnoj Deklaraciji svako će, delujući pojedinačno ili zajedno sa drugima, biti podvrgnut samo onim ograničenjima koja su u skladu sa primjenjivim međunarodnim obavezama i koja su određena zakonom isključivo u svrhu obezbjeđivanja propisanog priznavanja i poštovanja prava i sloboda drugih i postizanja pravičnih zahteva moralnosti, javnog reda i opšteg blagostanja u demokratskom društvu.

Član 18

1. Svako ima obaveze prema i unutar zajednice, u kojoj sam slobodno i potpuno razvija njegovu ili njenu ličnost.
2. Pojedinci, grupe, ustanove i nevladine organizacije imaju važnu ulogu i odgovornost u čuvanju demokratije, unapređenju ljudskih prava i osnovnih sloboda i doprinosu unapređenju i napredovanju demokratskih društava, ustanova, i procesa.
3. Pojedinci, grupe, ustanove i nevladine organizacije imaju važnu ulogu i odgovornost u doprinosu, kako je primjereno, unapređenju prava svakog ka socijalnom i međunarodnom poretku u kojem prava i slobode izložene u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima i ostalim dokumentima o ljudskim pravima mogu biti potpuno ostvarene.

Član 19

Ništa u aktuelnoj deklaraciji ne smije biti tumačeno na način koji podrazumeva pravo bilo kog pojedinca, grupe, ili državnog organa bilo koje države da se bavi bilo kojom aktivnošću ili sprovede bilo koji čin usmjeren na razaranje prava i sloboda pomenutih u aktuelnoj Deklaraciji.

Član 20

Ništa u aktuelnoj deklaraciji ne smije biti tumačeno što bi dopuštalo državama da podržavaju i unapređuju aktivnosti pojedinaca, grupa pojedinaca, ustanova ili nevladinih organizacija suprotno odredbama Povelje Ujedinjenih nacija.